

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Syntagma Ivris || Vniversi, Atqve Legvm || Pene Omnivm
Gentivm, Et || Rervm Pvblicarvm Præcipvarvm,||**

Grégoire, Pierre

Francofurti ad Mœnum, M.D.XCIX.

VD16 VD16 G 2999

4 de Cardinalibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97739)

Adrianus tertius, qui sedit in pontificatu anno domini 886. primus ad populum retulit, ne in creando Pontifice contentus Imperatoris, *Platina in Adria. 3. & Sabell. exspectaretur*. Verumtamen Leo octavus summus Pontifex, qui sedit circa ann. dom. 968. Othoni secundo Imperatori potestatem eligendi Pontificem renouavit & confirmavit, certis ob id literis datis, quo tutius se Imperii hostibus opponere posset. *Platina in Leone 8. Albert. Krant. lib. 4. ca. 10. & 11. & can. in synodo. 63. distinct.* Intrauit autem antea Ortho Ioanni 12. antecessori fidelitatem, & nihil suo consilio consentiuit, aut exhortatione perditurum, nullumque placitum de rebus, quæ ad illam terram sancti Petri sine consilio suo facturum. *can. tibi domino. 63. distinct.*

Ex his tandem variis concessionibus, & remissionibus, & decretis, nihil præter seditiones crebras & schismata ecclesia accepit: donec Nicolaus secundus, Sabaudus, qui sedit circa annum 1065. ex Concilio decreto, quod Mantuæ habitus est, statuit Pontificem summum a solis Cardinalibus eligendum esse, cum præcedente tractatu. *cano. in nomine domini. 23. distinct. Lanfranc. de sacramentis. Volaterra. Polyd. Virg. lib. 4. ca. 10. Alexander tertius Senensis rursus circa annum 1165. statuit addenda, ut dissentientibus inter se in electione Cardinalibus, valeat illius electio, quem ex tribus partibus cardinalium duæ elegerint, *Alexand. 4. in c. licet, de vitanda. c. 6. de election. apud Gregor. excepta causa necessitatis, in qua non expectantur duæ partes Cardinalium, imo & aliquando huic solemnitate renuntiare possunt eligentes. gloss. in d. licet, in verbo, ad duabus partibus. & Sibi Goffred. & Ioan. Andr. Et si duæ partes consentire non possunt, dicunt quidam brachio seculari cogendas esse cõuenire, & ideo factum in conclauis detineatur Penus factam ferunt in electione Honorii tertii, item electione Celestini & Innocentii 4. et huius repugnet in gl. ad verb. nullatenus. 3. c. licet. & hic etiã Alex. 3. Imperatori Friderico Barbarossæ seu Anobardo constanter resistit, & cum 15. antipapas primo Victorem: 2. Paschalem: 3. Callistum: 4. Innocentium elegisset, qui ordinem se Alexandro opposuerunt, & magnos in ecclesia tumultus concitarunt, *Platina in Alexand. 3. Alber. Krant. lib. 6. cap. 16. Randeruni fri. lib. 4. cap. 7. 2. de omnibus vnus probatus fuit, concilii se synodus Lugdunensis 2. generalis in præsentia Michaëlis Palæologi Imperatoris, *Paul. Emil. lib. 7. in quo inter alia capita & illud sancitum quod ad electionem sum. Pontif. pertinet. *Platina in Gregor. 10. quod ponitur late in c. ubi periculum, c. 3. de electio. lib. 6. Decretal. Primum, ut summus Pontifex in ciuitate moriatur, Cardinales qui inibi præsentis sunt, renouantur expectantur absentes per decem dies tantummodo: quibus elapsis, sine absentes venerint, sine non, omnes qui aderant conueniant in Palatio ubi habitabat præmortuus Pontifex. Et. prout facte explicatur in constitutione Gregorii decimi, in dict. ca. ubi periculum cum suis §§. quam interpretatur & confirmauit Clemens quintus propria constitutione, *Clem. ne Romani, cum suis §§. de electio. ap. Clem. in qua & secundum precedentem Gregorii decimi, alia solemnitates, quæ in Papæ electione & confirmatione requiruntur, describuntur. Pluribus etiam hoc summi Pontificis electionis argumentum tractauit ex professo Ioannes de Brunello Doctor Aureliacensis in repetitione c. licet de vitanda, de electio. §. Tante autem efficacie solemnitas hæc sum Pontif. electio est, ut ea perfecta, nihil regulariter obici electio possit, *d. c. licet, de vitanda. nisi aut quod ex forma facta non sit, aut quod electus hæreticus sit, c. si Papa, 40. dist. & incorrigibilis, non alter. glo. in d. canone. si Papa, in verbo a fide deuenit, per can. aperte, can. aut. can. hæc est fides, 24. q. 1. c. dixit Apollolus, 2. q. 1. Obiectum est Ioanni 12. summo Pontif. in Concilio Romæ celebrato, in præsentia Othonis, inter alia, quod missam celebraret, nec communicaret: quod in equorum stabulo diaconos ordinari: quod in ludo alex. demonum auxilia imploraret: & alia. *Lunibyrandus, libr. 6. cap. 6. 7. 8. 9. 10. Decretum Mantuæ in Concilio latum sub Nicolao Sabauda, contra summum Pontificem largitione creatos. *Polyd. Virgilius, lib. 4. de inuentor. rer. c. 10. Et descendit Bellemote, ut refert Cardinalis eius, qui per pecuniam aut gratiam humanam, aut datione officiorum, vel aliarum rerum est electus, electionem esse nullam. *Card. in ca. in nomine. 23. dist.**********

Si Sed & sexus femineus impedit electionem fortiti effectum, si in summum Pontificem eligatur femina: cum, quia clauis regni cælorum feminis non sunt commissæ vnquam a Deo,

ca. noua. c. 10. de peniten. & remissio. lib. 5. Decretal. tit. 36. tum etiam, quod ob leuissimam scandalum inferri possit ecclesiam, ut ferunt contigisse in ea, quæ Angliæ nata in Moguntia facta summus Pontifex iuxta euentum, dicta est Ioannes 7. Post cuius mortem, dicunt cautum iuxta aliquos, ne posthac summus Pontifex in pontificalem prouideretur cathedram, neve confirmaretur, quin prius in sella forata existens, eius virilia attraxeretur. *Platina & Sabel. Quamuis arbitrer summum Pontificem in sella humili & sede constitui, ut moneatur, quo altior est sedes episcopalis & dignitas, eo magis eum de se humiliter sentire debere, atq; similem se esse ceteris hominibus recorderetur, eisdemque infirmæ naturæ subici defectibus, & se Deum non esse.*

Sic enim non superbiendum esse admonetur, cum postea in sede Apostolica inthronizatur, ut dicunt & confirmatur: ante tamen inthronizationem, & pontificalia gerere potest, si bella vel alia causæ impediunt coronationem, & inthronizationem & confirmationem. *can. in nomine domini, vers. plane. 23. distinct. c. licet de vitanda, de elect.* Observat tamen vltus, ut summi Pontifices electi, ante coronationem Phrygiæ mythræ, & confirmationem, in datis, vel rescriptis vtantur subscriptione, Datum anno vel die 3. suscepta nobis Apostolatus officii. & tunc non sigillat bulla integra, sed ea quæ ex vno latere habet DD. Petri & Pauli imagines in plumbo: ex altera vero, plana est. At post coronationem, scribant, Datum anno Pontificatus nostri, &c. & integra vtuntur bulla, cum imaginibus prædictis ex vna parte, & cum nomine Pontificis ex alia. *tradit. gloss. in c. finali, in verb. Pontificatus, de regul. iur. in 6. ¶ Finis huius præcipuæ dignitatis, est conseruatio vnitatis fidei, de quo antea: & ideo quia maius periculum in eligendo vnico & generali pastore, cautius est agendum, & ne schismata fiant præcauendum obnixè, & legitime dignus eligatur, *d. c. ubi periculum, de elect. in 6. dist. c. licet, eod. tit. apud Gregor. qui possit onus hoc magnum pastoris vniversalis exsequi, & prudentia, quæ eius libero relinquuntur iudicio, sincere iudicare, illi soli referuata, & sedi Apostolicæ. ¶ Qualia sunt depositio episcoporum, *ca. dudum. 3. q. 6. restitutio iniuste depositorum, can. pæo in 1. 2. q. 6. exemptio eorumdem a Metropolitanis subiectione, can. frater, 16. q. 1. datio pallii, can. quoniam, 2. 6. q. 1. restitutio clericorum, can. conuenientibus, 1. q. 7. famæ restitutio, can. conuenientibus, 2. q. 3. congregatio conciliorum vniuersalium, *d. c. dudum, & c. Ideo, & tota 17. distinct. interpretatio canonum & suorum rescriptorum. c. 1. de confirm. vtili vel inuti. Sunt & 30. casus, in quibus excommunicationis absolutio, summi Pontificis solius potestatem desiderat, quos fusc pertractat Angelus Clauusius in Summa, in verbo, excommunicatio. ¶ Sunt & alii in quibus solus sum. Pontif. potest gratiam facere & rigorem iuris temperare, seu dispensare, quos idem Clauusius collegit, in verbo, dispensatio, & in verbo irregularitas. Idque cum causæ cognitione, *can. requisitis, §. pro tempore. 1. q. 7. ¶ Pertinet & ad eum notio de fidei ratione, can. pro remedio, ead. 1. q. 7. & alia grauiore quæstiones, c. 1. de iuramento cal. lib. 2. Decretal. tit. 7. c. ut debius honor. c. 59. §. si de appellat. lib. 2. Decretal. tit. 28. & referuata iure speciali, quæ verbis comprehenduntur istis.*****

Restituit Papa solus, deponit & ipse, articulos soluit, synodumq; facit generalem. Transfert & mutat, appellat nullus ab illo, diuidit ac vnus, eximit atq; probat.

Quos refert & explicat glo. in c. quod translationem, de officio legal. lib. 1. Decret. Gregorii titu. 30.

De Cardinalibus. Cap. 4.

- 1 Cardinales vnde dicti.
- 2 De Cardinalibus quare potius quam de Patriarchis. Cardinales pars corporis, senatores fratres, coadiutores sum. Pontif. filii primi gradus.
- 3 Senatus ecclesie vniuersalis cardinalium, eod.
- 4 Cardinalium insignia dum legatione funguntur.
- 5 Cardinalium dignitas quando orta, & quando prelati a episcopis.
- 6 Cardinalium iurisdictionum differentia, diaconorum, presbyterorum, & episcoporum ordo & dignitas.
- 7 Decanus inter Cardinales quis.
- 8 Cardinalium tituli habent episcopalem iurisdictionem.
- 9 Cardinalium tituli aliqui enumerati.
- 10 Cardinalium numerus quantus esse debeat.
- 11 Pontifex sum. Pontifex quo anno sedis.
- 12 Innocentius 4. sum. Pontif. quo anno sedis.

- 12 *Cardinales quo tempore ita nominari ceperunt.*
 13 *Cardinalium deligendorum formula, & qui, & a quibus deligantur.*
 14 *Cardinalatus num maior Patriarchatu.*
 15 *Cardinalium, & summi Pontif. consistorium, & qua ibi tractantur notiones.*
Consistorium Papa quid, & de quibus iudicet.
Consistorialia beneficia qua.
Protectores & patroni consistoriales qui dicantur, & munus eorum.
 16 *Cardinales sede sum. Pontif. vacante, interim tempubl. Christi regunt.*
 17 *Legati ex Cardinalibus plerumq, & quot eorum species.*

Cardinales dictos esse annotatum est. *glo. in c. exsecrabilis, de prebend. in extranag. com. in verb. cardinalibus.* quod inferuât sedi Apostolicæ, quæ axis, & veluti cardo allata in ecclesiâ est. *c. sacrosancta, 2. 2. dist. in c. Apertus tamen dicemus adiectione Cardinales videlicet personas, ad quas, quod sunt ex sum. Pont. Senatu, ad quem summa negotiorum omnium Christianorum defertur, Et sicut cardinem vocamus negotii, summam rei questionem, Syluius in primum lib. 2. *Eneid. Virg. in illa verba, haud tanto cessabit cardine rer. ita Cardinales, sacerdotes præcipuos & principales. c. 2. de offic. archiepiscopat. lib. 1. Decret. tit. 24. & ibi gloss.**

Cardinales itaque priorem ante Patriarchas habent ordine tractationem: quia & illi pars corporis Papæ dicti sunt. *ca. quisquis, 6. q. 1. c. felicitis, de penit. vt senatoris principis, pars corporis quoque eius. l. quisquis, ad leg. Jul. maiest. Item fratres, c. per venerabilem, vers. rationibus igitur, qui filii sunt legit. c. fundamenta, §. decet. de elect. in Sex. can. Constantinus, 9. 1. dist. in c. & coadiutores etus, cum quibus ipse totum orbem iudicat. Panorm. in c. ecclesia vestra, 2. cap. de elect. & in ca. ex gestis in glof. de clericis, non resident. Habetq; ita ecclesia primo suum Senatum episcoporum, & Cardinalium, c. ecclesia, 16. q. 1. ex quo veluti ex corpore, summo Pontif. mortuo, alius deligendus est. *can. oportet. & can. seq. 79. dist. in c. Proinde & illi maximè erunt dignitatis, vt pote quos labor assiduus, & lateris principalis comitatus illustrat. in l. 1. de preposit. labor. lib. 1. 2. C. Et sicut Papa vnus ecclesiæ sponfus dicitur, sic Cardinales filii primi gradus dicuntur, ex sententia Ioannis Andreæ,**

Imolæ. *in c. sacris, de pen. in Sex. & Et vt vtrant insignibus Apostolicæ dignitatis, dum legatione funguntur, ex Concilii generalis statuto. c. antiqua, de priuileg. & Obseruandum tamen est, Cardinalium dignitatem non eandem antiquitus cum hodierna fuisse. Nam in collegio quidem Apostolorum, D. Petro in consilium erant Apostoli, quamdiu vna fuerunt: postea & alii in consilium per illum, & successores admissi fuerunt & aliquando summorum Pontificum consiliarii & Cardinales inferioris ordine & dignitate episcopis, vsque ad tempora Clementis 5. & Ioannis 22. Atque post summum Pontificem, ante diaconos, cardinales, episcopi subscribebant, & gradu deprimi videbantur episcopi, qui fiebant Cardinales, vsque ad Bonifacii 8. tempora, vt scribit Ioannes Andreas, *in c. cum aliquibus, de rescript. in Sex. & in c. cum Apostolus, de censibus, & Ludouicus Gomes in proemio commentar. ad regni. Cancellar. Oportebat enim episcopos, qui ad cardinalatum vocabantur eiurare episcopatum, propter sacerdotiorum veritatem cumulationem, quæ nec illis concessa erat, donec permissum fuit episcopatum cum cardinalatus retinere titulo, id est, cum beneficio dignitati cardinalatus annexo, ex quo titulum seu nomen Cardinalis quis adipiscitur.**

Tituli autem Cardinalium, in triplici differentia sunt: nam alii dicuntur Cardinales diaconi, alii Cardinales presbyteri, alii Cardinales episcopi, habita ratione titulorum, seu beneficiorum, quibus cardinales tantum insigniuntur. Sic enim tituli diaconales, presbyterales, & episcopales (neque enim loquor hic de aliis episcopatibus, qui cõtingere possunt cardinalibus presbyteris aliunde, quam ratione dignitatis cardinalatus, ex quibus vt præpositi alii quilibet, possunt dici episcopi cardinales. *can. relatio. 21. q. 1. c. sacrosancta, 2. 2. dist. in c. pastoralis, 7. quæst. 1.)* Inter Cardinales, postremum & nouissimum tenent ordinè Cardinales diaconi: medium presbyteri: supremum episcopi. **I**nter tamen diaconos antiquior receptione decanus diaconorum dicitur: vt inter presbyteros, qui prior in eam ordinem cooptatus est, decanus presbyterorum: at qui senior cooperatione est inter episcopos Cardinales, decanus collegii dicitur. *vide Hostiensem, in ca. 2. de offic. archiepiscopat. & in Summa vniuersi tit. 1. in §. 1. de numero & qualitat.*

Cardina. in pragma. sanctio. ¶ Singuli tamen Cardinales in suis titulis sibi decretis iurisdictionem habent pene episcopalem: quia & tituli illi comparantur ecclesiis seu parochiis episcoporum. *ca. his que pro ecclesia, de maior. & obediens, c. ex gestis, de clericis non residentibus.* Et per hos titulos cardinalatus dignitatis fit sectio & distinctio. ¶ Sic tamen Cardinales episcopi dicti, Hostiensis, Velitrensis, Portuenlis & S. Rufinæ, Sabinientis, Tusculanensis, Prænestinensis, Albanensis. Tituli presbyterorum cardinalium Sanctæ Crucis in Hierusalem, sanctorum Marcellini & Petri, quatuor coronatorum, Ioannis & Pauli, S. Anastasie, &c. Tituli & ecclesiæ diaconorum, vt S. Lucie in Septifoliis, S. Mariæ in Aquiro, S. Theodori, S. Mariæ in Cosmedia, &c. De quorum titulorum institutione, numero & insignibus, nihil amplius adiugam, quod de his late pertrauerit Onuphrius Pannuinus Veronensis, libro de Episcopatibus, & Damasius Bibliothecarius libro Camera Apostolicæ: existat & vulgatis liber inde sumtus, qui Provinciale omnium cathedralium vniuersi orbis ecclesiâ in inscribitur, vbi tituli referuntur. *vide & Speculatorem, in titu. de legato, §. sequitur, Jacob. Aluaro. & Prepositum, in c. 1. in feud. episcopo, vel Abba. Chaffan, in Catalogo glor. mund. 4. part. considerat. 10. ¶ Monebo tamen, titulos cardinalium fuisse aliquando plures, aliquando pauciores, eo quod & numerus cardinalium definitus non est: Nam summi Pontificis arbitrio, a quo fiunt, vel augetur, vel minuitur. Ideoque nec immorabor in questione, non Septuaginta tantum esse debeant: discipuli quia tot fuerint domini, c. septuaginta, 16. dist. can. in nouo, 21. dist. D. Mathai 6. 9. tot linguæ & nationes, ex quibus plures cofugiunt ad sedem Apostolicam, quem admodum voluerunt Alberi. de Regal. in rubr. de sta. hom. Cardin. Zabarella in Clem. 2. in §. irritum, in 6. q. de electio. & Martin. Laudensis in tract. de cardinalib. an vero plures vel pauciores. Scio tamen constitutum in concilio Basiliensi, in §. statuit, de numero cardinali. in pragma. sanctio. esse debere moderatum cardinalium numerum. Cuius interpretes, gloss. in d. §. statuit, in verbo moderatum, refert, tempore sum. Pontif. Pontiani, Cardinales fuisse numero 236. ¶ Quod tamen falsum auguror, ex eo quod Eusebius annotat, lib. 6. cap. 22. Pontianum sum. Pontificis, circa annum domini 1031. ¶ Vt tamen postea Innoc. 4. circa annum domini 1250. galem totum Cardinalibus, & vt equo veherentur per vibem concessit. Volaterran. vbi supra. & Polydor. Virg. lib. 4. de Inuentori. rer. cap. 9. ¶ Arbitror tamen Volaterranum nõ obferuasse ante Benedic. 9. Cardinales fuisse dictos temporibus Constantini 8. & 9. CC. Orientis, & sub Ludouico 4. Imper. Occidentis, & Henrico 1. Saxone, Othone Magno, & Ianne 11. sum. Pontif. circa annum 930. Etenim Luithprandus Ticinensis, lib. 6. de rebus per Europ. gestis, qui eo tempore vixit, meminit de Synodo contra Ioann. 11. celebrata. Et nominat Cardinales diaconos, Cardinales presbyteros, & Cardinales Pontifices, qui erant sub Othone Magno. Hos etiam fuisse tempore Syluestri, ex Synodo generali sub eo habita, constat, cuius meminit Ius Pontificium. c. presb. 2. q. 5. ¶ Forma tamen eligendus sit Cardinalis, in synodo Basiliensi præscripta, §. 15. fin. de numero & qualitat. Cardinali. in pragma. sanct. vt fiat scrutinio & consensu cardinalium de viro probò, moribus bonis insignito, iustis natalib. orto, id est, legitimo, Licentiatu aut Doctore, ætatis 30. annorum, qui nõ sit nepos ex fratre vel forore sum. Pontif. vel Cardinalium. Nescio tamen num hodie arbitrio Pontificis sum. fiant Cardinales. ¶ Ceterum tamen num cardinalatus dignitas maior Patriarchatu sit, in questione versum est. Atq; ordinatus concilii Basiliensis interpres, cardinalatum præponit patriarchatu. *gl. in §. quod si quis, de coll. in pragma. sanct. Ego tamen iuris Pontificii celsure, vt mihi videtur, expresse, & indubitata, adhæret: qua post sedem Apostolicam patriarchales sedes in gradu proximo dignitatis enumerantur, c. pen. & fin. c. omnia, & can. sacrosancta, 2. 2. dist. c. antiqua, de priuileg. nulla mentione facta cardinalium. Cuius sententiæ arbitror esse Panormitanum, in d. c. antiqua, qui in suas partes vocat Hostiensem asseretem cardinalem, Hostiensem habere ex priuilegio ecclesiæ Hostiensis, eo quod Papam coronet, & vngat Imperatorem, vt præcedat omnes Patriarchas: & immediate post sum. Pontif. se deat. Hoc tamen non inuenio in Concilio generali exceptum, in d. c. antiqua, quo sedes secunda data est patriarchis: neque in ibi etiam scriptum, huic de cisioni Hostiensis Cardinalis le obiecit, vel interposuisse, vt potius mihi consensisse videatur. Nicæna, 3. 1. dist. in c. l. firmer numerandi, §. 2. manda.**

¶ Quia

15 ¶ Quia tamen hic facer cardinalium ceteris. Concilii causa & Senatus loco summo Pontifici inferuit, Cardinales olim apud summum Pontificem bis in hebdomada conveniebant: nostra vero ætate cum negotia apud illum decreverant, semel tantum. Vocatur eorum conventus consistorium. Inibi proponitur & deciditur controversie electorum ad episcopales, archiepiscopales, Metropolitanas, Patriarchalesque ecclesias: Atque discutitur, Vbi ecclesia vacet, & ad quem electio pertineat, num ad capitulum, civitatem, provinciam, regem, vel alios. Eliguntur etiam per illud consistorium præpositi ad ecclesias monasteriaque, quæ ex solita consuetudine sedi Apostolicæ referantur: quare & illa beneficia consistorialia dicuntur. In hoc consistorio & Senatu, vnaqueque provincia, singulaque regularum sodalitates, habent suos patres seu patronos tutelares, quos protectores vocant, quorum munus est electiones & alias prout actus sibi additæ causas in sacro Senatu proponere, oppositoribus responderè. In hoc deinceps, quæ ad cultum divinum, ad fidem Christianam, religionem, & ad pacem Christiani regis, & ad conservationem temporalis patrimonii ecclesiæ Romanæ pertinent tractantur. ¶ Cum tamen summum Pontificatum sedes vacat, in interregno sacrosanctum cardinalium collegium tempore Christianam regiturumque difficultati consulit, donec alius ab eis Pontifex creatus fuerit. *vide de his O. Etianum Vesprum, lib. 1. Introductionis in Romanæ aula actionem & Induciorum mores, c. 1. Et ibi Nicolaum Antonium Granaium.*

17 ¶ Ex cardinalibus vi plerumque legati, qui ideo dicuntur legati a latere, scilicet sum. Pontificis. Sunt enim tres species legatorum sum. Pontificis, qui fiduciarum & vicariam pro eo operam præbent: id enim legati nomen significat, *Ital. Caesar, 2. de bet. Gallie. l. vicarius, de legato. P.* alii namque legati nati dicti sunt, id est, eo ipso legati dicti, quod nati sint aliquam dignitatem, cui adiuncta est legatio, qualis in Anglia est Archiepiscopus Cantuariensis. *c. 1. de offic. legat.* Alii dicuntur legati missi: alii legati de latere, cardiales videlicet missi, ad provincias regendas, *de tribus istis speciebus, in c. 1. de offic. legat. in Sexto. & in c. violentes. & seq. eod. tit. ap. Greg.* qui nec iudicium exercere possunt alibi, quàm in Archiepiscopatibus, vel aliis locis insignioribus, tum ob honorem sedis Apostolicæ, cuius gerunt vices, tum vt copia peritorum sit illis pro Concilio. *estatum, de rescript. in 6.* Legatorum horum potestas in provincia commissa, recipit ex diplomate legationis legem, quæ maior interdum, interdum minor est. Et in Gallia, nunquam in præiudicium iuris Gallicæ admittitur, *Placuit ita curia suprema Parisiorum coactis in unum senatorum de iuris 5. Septemb. 1519.* 1. eque potestas permittitur nisi a die, quo diplomata legationis publicata & actis curiæ supremæ Parisiorum descripta fuerint, *sic placuit curia suprema Parisiorum. 10. Martii 1547.* Privilegia legatorum sedis Apostolicæ tradit Ioan. de Selua, tractatu de benef. 2. p. q. 3.

De Patriarchis Christianis, et primum de Constantinopolitano. Cap. 5.

1. Patriarcha omnis sens. Archiepiscopi, non contra.
2. Patriarcha præpositi Archiepiscopi, & episcopi, & quare.
3. Patriarcha a post. sum. Pontificem.
4. Patriarcha Constantinopolitanus primus post. sum. Pont. dignitate. Patriarchatum ecclesiarum antiquitas quæ prior. & ordo dignitatis, eod.
5. Dabertus Pisanus Pontif. primus Hierosolymitanus dictus Patriarcha. Hierosolyma quando a Christianis recepta eod.
6. Pauli Diaconi lapsus de primatu Constantinopolitana ecclesie.
7. Constantinopolis civitas a quo fundata, & a quibus reparata, & varia eius nomina. Pausanias Spartanus, eod. Byssæ Megarensium classis Princeps, eod.
8. Constantinop. regia Orientalis Imperii urbs.
9. Constantinopolis quando a Turcis occupata. Mahometes Amurath filius Turcarum Imperator, eod.
10. Imperium Orientale quando finit.
11. Constantinopolis nunc dicta Casarondum, eod.
12. Prætorium Illyricum cum duabus civitatibus Metropolitanis, Constantinopoli, & Thessalonica.
13. Constantinopolitanus Patriarchatus, Romanus, & eius episcopatus. Turcarum in Hispania per Carolum Martellum insignis clades quando, eod.

Omnes Patriarchæ & Archiepiscopi dici possunt, *h. interuenit nulli, 1. q. de sacrosanct. eccles. c. 5. 1. de ecclesiast. tit. in athen. sed tamen non omnes Archiepiscopi patriarchæ: quid Patriarchæ sit, paulo ante explicauimus. supra hoc. lib. c. 2.* Dicitur & Patriarcha princeps episcoporum, quod nomen & competit Archiepiscopis. *can. clericos, 2. dist. in 1. Patriarchæ t. potiores episcopi, & præcipui constituti fuerunt antiquibus regibus, seu imperiis, aliis episcopis in illis regionibus & Archiepiscopis præpositi, vt ad eos summa negotiorum religionis grauiorum deferatur: & simul ab omni oppressione Imperatorum, & regum Christianæ ditionis eorum defenderentur, vt scribitur Anacletus, can. provincie, 99. dist. & Licinius, can. urbes. 80. dist. in 1. Quatuor t. post. sum. Pontific. Roma. eorum episcopum, primates constituti sunt, vt diximus, supra c. 2. quos Lyranus designari in Apocalypsi scribit, in figura sedentis in Throno, & quatuor animalium existantium in circuitu, quæ erant plena oculis aute & retro. *Nicolaus de Lyra. in c. 4. Apoca. pp. 5. foan.**

¶ Anno t. domini 33. Constantinopoli habitum est Concilium secundum vniuersale, 180. coactis patribus, in quo, inter cetera, regulata est, vt Constantinopolitanus episcopus haberet honorem privilegia post Pontificem Romanum, eo quod sit noua Roma Byzantium. Et Patriarchæ fuerant constituti. *lib. 9. historia Tripartita, c. 3. Theodoret. lib. 5. c. 9. ffidorus, tom. 1. concilior. c. antiqua, de priuileg. extranag. sancta Romana, de priuileg. 1. de ecclesiast. tit. in athen. l. 1. de priuileg. urbis Constantinop. lib. 1. c. 11. 20. Lomium, de sacrosan. eccles. c. 5.* Cum tamen antea prior fuisset Alexandria ecclesia honore, *ca. renouantes. 2. 2. dist. & Antiochena prior tempore, fedelique olim prima Diui Petri, dehinc Romam translata ab eodem, c. Rogamus, 2. 4. q. 1. c. beati Petrus & Paulus, 2. 4. 7.* primumque discipuli Domini vocati sunt Antiochiæ Christiani. *Actuum, u. c.* Sed sedes firmata, orbis vniuersi caput Romæ. ¶ Patriarchatus t. porro Hierosolymitanus postremus ordine fuit, constitutus ex sententia Guillelmi Tyrri. *lib. 9. histor. Sacra. cap. 18.* Qui scribit Dabertum præfulem Pisanum, primum Patriarcham Hierosolymitanum factum fuisse sub id tempus, quo Boëmundus Dux Apuliz, princeps Antiochiæ factus est, & Hierosolyma anno domini 1099. Idibus Iulii, 39. die obsidionis capta, & Agareni qui eam 490. annis viiurpauerant, erepta est: & inibi Gothfridus Lotharingæ Dux, creatus rex fuit. *Blond. lib. 4. Deca. 2. Guillel. Tyrrius, lib. 8. c. 8. & Luit. 9. c. 2. & 5.* ¶ Hic t. & monebo lapsus esse Paulum Diaconum, dum ait, *lib. 7. cap. 24. c. 1. & 43.* Faciunt & ea fides, quæ de primatu sedis Apostolicæ Romanæ antea indicauimus, *sup. hoc. lib. c. 3.* ¶ Remanet t. ergo Constantinopolitanus Patriarcham post sedem Apostolicam secundam & digniorem esse sedem in ciuitate Constantinopoli, quæ ante dicta fuit Byzantium in Thracia, *Strab. lib. 1. & 7. Geograph. Pomp. Mela, lib. 2. Corn. Tacit. lib. 12. a Pausania Spartano primum condita, si sequamur Iustinum, ex Trogo, lib. 4. vel secundum Eustachium: a Byzæ Megarensium classis præfecto. Et quia reparata a Constantino Magno subinde dicta Constantinopolis, c. Constantinus, in 2. §. præterea. 96. dist. D. c. & Plinio, Ligos, Vadian. in commentar. in lib. 2. Pompon. Mela. Et sepe alibi noua Roma. §. renouamus, vt ordinarie præfeturæ. & c. in athen. col. 3. Lintra urbem, de operi. publi. 8. c. tit. 1. 2. quem titulum et etiam Constantinus Magnus indidit. Socrates in histor. Tripartita lib. 2. c. 18. Fuit & sub Senecro & Antonio eius filio dicta Antonia, Iacobimus Vadianus, in 2. c. Mela. sub parallelo illa, vt Boethæus cum Mallia ab Strabone sita. in 2. Geograph. h. ¶ In t. ea ciuitate fuit sedes & caput Imperii Orientalis, vt Romæ sedes Imperii Occidentis: ex quo cepit aquila insignis Romani Imperii biceps fieri atque inibi Iustinianus Cæsar se regiã habere scribit. l. 1. §. Romam, de veter. iure enuclea. c. Quare inibi patriarchalis sedes tota Thraciæ præfuit, eiusdem privilegii ac Romana sedes, excepta honoris prærogatiua. *can. Constantinop. alitane, 2. 2. dist. d. c. antiqua. de priuileg. extranag. sancta Romana, de eccles. in extranag. commu. l. omni innotatione, l. 6. de sacrosanct. eccles.**

¶ Hodie t. tamen pulsi Cæsares & Christiani ab illa sede & ciuitate, ex quo Agareni illam occuparunt, lob rege Turcarum septimo.

¶ Mahomete Amurathi filio, qui Constantinum 13. Orientis 10